

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ & ΕΡΓΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΠΟΛΕΩΣ &
ΑΣΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ**

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

ΘΕΜΑ: Τοποθέτηση του ορειχάλκινου ολόσωμου γλυπτού «Έφηβος» του γλύπτη Θ. Απάρη επί της Πλατείας του Αγίου Σώστη στον Νέο Κόσμο (Δουργούτι).

Το ολόσωμο ορειχάλκινο άγαλμα «Έφηβος - Αθλητής» φιλοτεχνήθηκε το 1939, από τον γλύπτη Θανάση Απάρη (1899-1972) στο πλαίσιο της Πανελληνίας Έκθεσης του ίδιου έτους. Η χύτευση του γλυπτού πραγματοποιήθηκε το 1940 στο χυτήριο Alexis Rudier Fondateur στο Παρίσι. Η επιφάνειά του έφερε επιχρύσωση της οποίας ελάχιστα ίχνη σώζονται έως σήμερα. Σύμφωνα με δημοσιεύματα της εποχής το γλυπτό ονομάστηκε αρχικά «Ξεκίνημα» και η τοποθέτησή του προβλεπόταν επί της λεωφόρου Βασιλίσσης Όλγας ως «Μνημείου της Ελληνικής Νεότητας».

Τελικά, το άγαλμα τοποθετήθηκε το 1940, από το Δήμο Αθηναίων, στο ασύλλιο της Σχολής Ευελπίδων επί της οδού Μουστοξύδη.

Κατά τη δεκαετία του 1980, ο «Έφηβος - Αθλητής» απομακρύνθηκε από το χώρο της Σχολής Ευελπίδων και δέχτηκε εργασίες συντήρησης με ευθύνη της Εθνικής Πινακοθήκης, ενώ το 1988, μετά από πρωτοβουλία του τότε δημάρχου Αθηναίων, Μιλτιάδη Έβερτ, μεταφέρθηκε στη συμβολή των οδών Αρδηττού & Αθ. Διάκου (φωτ.1).

Τέλος, κατά τη διάρκεια της κατασκευής των γραμμών του Τραμ (~2005) το άγαλμα απομακρύνθηκε εκ νέου και αποθηκεύθηκε προσωρινά στο κτίριο του Δήμου Αθηναίων επί των οδών Σαλαμινίας και Αγ. Άννης («Ντέξιον»).

Μετά την αποκατάσταση των σημαντικότερων φθορών τις οποίες παρουσίαζε, το γλυπτό βρίσκεται στο εργαστήριο του κου Παπαδόπουλου στον Γέρακα Αττικής.

(Φωτ. 1)

Η υπηρεσία μας προχώρησε στην διαδικασία ανάθεσης για την τοποθέτηση του έργου στη συμβολή των οδών Αρδηττού & Αθ. Διάκου (φωτ. 1) όπου προϋπήρχε.

Για την εκτέλεση του έργου υπογράφηκε η σύμβαση με Α.Π 239655/25-08-2023 (ΑΔΑΜ: 23SYMV013305996 2023-08-28) και ελήφθησαν όλες οι απαραίτητες εγκρίσεις για την επανατοποθέτηση του.

Η τοποθέτηση στο αρχικά προβλεπόμενο σημείο δεν κατέστη δυνατή και η υπηρεσία έλαβε εντολή διερεύνησης νέας θέσης.

Εξετάζοντας την ιστορία του έργου, αναζητήθηκε και προκρίθηκε χώρος συναφής με αυτήν: η πλατεία Αγίου Σώστη στο Δουργούτι (Νέος Κόσμος), που περικλείεται από τις οδούς Θεοκλήτου, Παπανικολάου και Τιμοκρέοντος, για τους ακόλουθους λόγους:

Οι κάτοικοι του προσφυγικού συνοικισμού του Πολυγώνου (Πεδίον Άρεως) ήταν εξοικειωμένοι με το άγαλμα, καθώς βρισκόταν σε άμεση γειτνίαση με τον συνοικισμό τους. Το αναφέρουν στις προφορικές μαρτυρίες τους ως στοιχείο συνδεδεμένο με την εμπειρία της εγκατάστασης στη νέα πατρίδα (βλ. Ελένη Τσίχλα-Μαρκοπούλου, *Παλαιόν Πολύγωνον 19β*, Αθήνα 1996).

Οι προσφυγικές πολυκατοικίες στο Δουργούτι αποτελούν διάδοχη οικιστική κατάσταση του συνοικισμού του Πολυγώνου. Δεκαετίες πριν, όταν το άγαλμα αποξηλώθηκε λόγω της διέλευσης του ΤΡΑΜ, οι κάτοικοι των πολυκατοικιών του Δουργουτίου είχαν διεκδικήσει την τοποθέτησή του στην πλατεία Αγίου Σώστη. Το αίτημά τους δεν ικανοποιήθηκε, καθώς είχε αποφασιστεί η επανατοποθέτησή του στη συμβολή των οδών Αθ. Διάκου και Αρδηττού.

Η έρευνα της υπηρεσίας κατέδειξε ότι η σύνδεση αυτή παραμένει ενεργή. Το άγαλμα λειτουργεί ως στοιχείο συλλογικής μνήμης και απεικονίσεις του εντοπίζονται στα γραφεία του Συλλόγου Προσφύγων και Οικιστών Αγίου Σώστη (ίδρυση 1963), που βρίσκονται επί της πλατείας.

Η τοποθέτηση του έργου στον συγκεκριμένο χώρο αποτελεί επανεντάσσει το έργο στο κοινωνικό του περιβάλλον και το επανασυνδέει με την κοινότητα που το αναγνώρισε ως μέρος της ταυτότητάς της. Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται η βιωσιμότητα και η φροντίδα του στον χρόνο.

Η προσέγγιση αυτή διακρίνεται από ανθρωπολογική, κοινωνική, αρχιτεκτονική-πολεοδομική και ιστορική συνάφεια και είναι ενδεικτική της επανανοηματοδότησης των έργων όταν η ιστορία τους συμπορεύεται με την ιστορία της πόλης.

Σημειώνεται ακόμη ότι ο γλύπτης Θανάσης Απάρτης ήταν μικρασιατικής καταγωγής. Γεννήθηκε στη Σμύρνη στις 24 Οκτωβρίου 1899 και η οικογένειά του εγκαταστάθηκε στην Αθήνα μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή.

Για το ανωτέρω θέμα, με την υπ αρ. 61/09-03-2026 (ΑΔΑ:ΨΟΡΘΩ6Μ-ΟΧ4) Πράξη του, το Συμβούλιο της 2^{ης} Δημοτικής Κοινότητας του Δ. Αθηναίων διατύπωσε την σύμφωνη γνώμη του.

Κατόπιν αυτών εισηγούμαστε ως θέση τοποθέτησης τον κοινόχρηστο χώρο πρασίνου επί της Πλατείας του Αγ. Σώστη στον Νέο Κόσμο (Δουργούτι, φωτ. 2).

Προτεινόμενη θέση:

Φωτ. 2

Ο ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

Η ΠΡΟΙΣΤΑΜΕΝΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Η ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ ΠΡΟΙΣΤΑΜΕΝΗ
ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΣΠΑΝΟΥΔΑΚΗΣ ΑΡ.
ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧΚΟΣ ΤΕ

ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΟΣ

ΚΟΥΦΟΠΟΥΛΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ ΜΗΧ/ΚΟΣ